

Reishandboek Tanzania

Praktische en culturele reisgids
met alle bezienswaardigheden

Paul de Waard

Inhoudsopgave

Voorwoord	7	Potten	54
Introductie	9	Kammen	54
		Matten	54
		Kanga's	54
ACHTERGRONDEN	13	Batik	55
Het land	13	Antiek	55
Karibu! Welkom in Tanzania	13	Gezondheid	55
Geografie	13	Inleiding	55
Het landschap	16	Voorzorgsmaatregelen	55
Klimaat	20	Reisapotheek	56
Bevolking	21	Verzorging en hygiëne	56
Inwoners die niet geteld worden	21	Tropische en andere aandoeningen	57
Samenstelling en groei	22	(K)Swahili	59
Godsdienst	23	Achtergronden	59
Onderwijs	23	Uitspraak	59
Omgangsvormen	24	Groeten	59
Taal	25	Woordenlijst	60
Sport	25	Nationale parken en wildreservaten	64
Geschiedenis	26	Inleiding	64
De vroegste tijd	26	Enkele algemene regels voor parken en reservaten	65
Rond het begin van onze jaartelling	27	Overzicht parken en reservaten	68
De middeleeuwen	27	Flora en fauna	70
Koningen en chiefs	28	Algemeen	70
Europeanen in Tanzania	31	Flora	70
Het koloniale tijdperk	35	Fauna	76
Op eigen benen	36	De grote negen	81
Politieke structuur van Tanzania	43	De little five	89
Kunst en cultuur	43	Antilopen	90
Economie en transport	44	Andere safaridieren	99
Economie	45	Vogels	103
Toerisme	46	Opmerkelijke volkeren, leefwijze en geschiedenis	108
Visum	47	Inleiding	108
Openbaar vervoer	47	Chagga	111
Eten en drinken	51	Dorobo	111
Winkelen en souvenirs	52	Ha	111
Kralen	53	Hadzapi	112
Houtsnijwerk	53	Haya	112
Muziekinstrumenten	53	Hehe	113
Poppen en beelden	53	Hi	113
Maskers	54		
Stoelen	54		

Inhoudsopgave

Iraqw	114	Aankomsttijden	128
Maasai	114	Douanebepalingen	128
Makonde	117	Gezondheid	128
Nyamwezi	119	Van A tot Z	129
Sandawe	119		
Shirazi	119		
Sukuma	119	BEZIENSWAARDIGHEDEN	145
Swahili	119	Rondreis door Tanzania	145
Vestigingsplaatsen van de afzonderlijke volkeren	119	Inleiding	145
		Het noordoosten	147
		De steden	147
PRAKTISCHE INFORMATIE	121	Arusha	147
Voor de reis	121	Moshi	150
Nuttige adressen	121	Marangu	152
Nuttige websites	121	Mto wa Mbu	152
Algemene toeristische informatie	121	Nationale parken en wildreservaten	153
Bagage	121	Ikorongo wildreservaat	153
Benodigde reisdocumenten	121	Serengeti National Park	153
Boeking	122	Ngorongoro Conservation Area	158
BTW	122	Olduvai Gorge	162
Geld	122	Louis en Mary Leakey	164
Douane	122	Lake Manyara National Park	165
Klimaat en beste reistijd	123	Arusha National Park	167
Gezondheid	123	Naar de top van Mount Meru	170
Vervoersmogelijkheden naar		Tarangire National Park	173
Tanzania	123	Kilimanjaro National Park	175
Kleding	124	Mkomazi National Park	184
Handig om mee te nemen	124		
Vervoer van bagage	124	Het kustgebied	187
Tijdens de reis	125	De steden	187
Diplomatieke vertegenwoordigingen	125	Tanga	187
Aankomst	125	Bagamoyo	190
Geld	125	Dar es Salaam	195
Gezondheid	125	Kilwa	203
Identificatie	126	Lindi	203
Openbaar vervoer	126	Mtwara	204
Telefoneren	127	Nationale parken en wildreservaten	205
Vervoer	127	Umba River wildreservaat	205
Na de reis	128	Saadani National Park	205
Vertrek	128		

Inhoudsopgave

De eilanden	207	Het noorden en Lake Victoria	265
Inleiding	207	Lake Victoria	265
Zanzibar (eiland)	207	De steden	268
Geschiedenis	207	Bukoba	268
Politieke achtergronden	213	Karagwe	269
De stad Zanzibar	214	Muleba (Mulemba)	269
Uitstapjes vanuit de stad Zanzibar	220	Biharamulo	269
Pemba	222	Mwanza	269
Mafia	225	Musoma	272
Het zuiden	227	Nationale parken en wildreservaten	274
Inleiding	227	Algemeen	274
De steden	227	Biharamulo wildreservaat	275
Songea	227	Burigi wildreservaat	275
Njombe	227	Ibando wildreservaat	275
Kustweg via Mbamba Bay	228	Kigosi wildreservaat	276
Mbeya	229	Moyowosi wildreservaat	276
Tukuyu	230	Rubondo Island National Park	277
Kyela	230	Rumanyika wildreservaat	278
Nationale Parken en wildreservaten	231	Saanane National Park	278
Kitulo wildreservaat	231	Namen van dieren en planten	279
Selous wildreservaat	232	Over de auteur	289
Udzungwa National Park	238	Register	290
Uwanda/Rukwa wildreservaat	240		
Centraal- en westelijk Tanzania	243		
De steden	243		
Iringa	243		
Morogoro	246		
Dodoma	248		
Tabora	250		
Kigoma	250		
Shinyanga	252		
Nationale parken en wildreservaten	255		
Mikumi National Park	255		
Ruaha National Park	257		
Rungwa wildreservaat	258		
Ugalla wildreservaat	258		
Katavi National Park	259		
Mahale National Park	259		
Gombe National Park	262		

Inhoudsopgave

OPGENOMEN KAARTEN

Tanzania, ligging in Afrika	12	De stranden van Dar es Salaam	
Tanzania, algemeen	14-15	Msasanibaai	200
Tanzania, fysisch	18-19	De zuidoostkust	202
Administratieve indeling	42	Zanzibar eiland	208
De nationale parken van Tanzania	66-67	Zanzibar (stad)	216
Afstanden in Tanzania	129	Pemba	223
Arusha	148	Omgeving van Mbeya	228
Serengeti National Park	154-155	Mbeya	229
Ngorongoro Conservation Area	160-161	Selous wildreservaat	234-235
Lake Manyara National Park	166	Uwanda / Rukwa wildreservaat	241
Arusha National Park	168-169	Het gebied tussen Mbeya en	
Tarangire National Park	174	Morogoro	244-245
Mount Kilimanjaro, overzicht	176	Morogoro	247
De beklimming van de Kilimanjaro	178-179	Kigoma	251
Mawenzi massief	180	De omgeving van Lake Tanganyika	253
De top van de Kilimanjaro	182	Mikumi National Park	256
Mkomazi National Park	185	Mahale National Park	260
De noordkust	186	Het noorden van Tanzania en Lake	
Tanga	188	Victoria	266-267
Dar es Salaam, algemeen	196	Mwanza	271
Dar es Salaam, centrum	198-199	Moyowosi wildreservaat	279

DE LAATSTE MENSENETERS

Aan het einde van de 19e eeuw trokken veel blanken eropuit om vanuit Bagamoyo te gaan jagen in het aan wild zo rijke Tanzania. Steevast gebruikte men het klooster van de in de omgeving werkende missionarissen om te acclimatiseren. Het was in de tijd dat de Duitsers er hun garnizoenen hadden en controle uitoefenden op de lokale bevolking. Ze wisten dat koning Muremi-Pira van het Doe volk zich van tijd tot tijd in het grootste geheim liet verleiden tot het nuttigen van een malse 'homo sapiens'-biefstuk of -karbonade. Meestal diende een gevangene of een onverkochte slaaf als basis voor de maaltijd. De missionarissen stelden de autoriteiten echter gerust, de koning was, sinds zij invloed op de Doe uitoefenden, bekeerd en at nu nog uitsluitend vegetarisch, laat staan een blanke jager. Zij wezen ook op het feit dat het de stellige overtuiging van het volk was dat ze van de aardbodem zouden verdwijnen als ze een blanke opaten.

De Duitsers waren er tóch niet gerust op en stuurden van tijd tot tijd, meestal na een alarmnerend bericht dat een jager niet van de jacht was teruggekeerd, vertegenwoordigers naar het volk om controle uit te oefenen. Het leverde nooit iets op, integendeel, vaak kregen de controleurs geslacht wild of vee mee om dat als 'relatiegeschenk' aan de missionarissen of de garnizoenscommandant te overhandigen. Op hun beurt lieten die dan weer nieuw aangekomenen via de Doe-nederzettingen reizen. Hun leefgebied lag prachtig halverwege de missiepost en het jachtgebied, zodat het voor de hand lag om de gastvrijheid van het volk te benutten en er wat uit te rusten of te overnachten. De jagers werden op hun tochten door dragers van het Doe volk vergezeld, waardoor leden van het volk regelmatig in contact kwamen met bewoners uit de beschaafde wereld.

De meeste jagers keerden via Kenia terug naar hun thuisland en door gebrek aan controle werd er vrijwel nooit iemand vermist. Als een jager erg lang weg bleef gebeurde het wel eens een enkele keer dat een vriend of verwant alarm sloeg, maar ja, er verdwijnt wel eens iemand in het oerwoud, al die wilde beesten laten zich niet altijd zonder enige slag of stoot in een jachttrofee veranderen nietwaar? Als zo'n vermissingsbericht het garnizoen in Bagamoyo bereikte stuurde men er weer een patrouille op uit die dan overnachtte bij de Doe en die dan opnieuw iets meekreeg voor de missionarissen of voor de garnizoenscommandant mét de complimenten van Muremi-Pira. Op een dag besloot een jager bij de Doe in te trekken, hij was smoorverliefd geworden op een van de dames en de koning was niet te beroerd om hem er verscheidene in het vooruitzicht te stellen. De beslissing werd de jager fataal. Zijn vrienden gingen echter niet naar hun jachtgebied, maar keerden terug naar de missiepost om de missionarissen te vragen hun vriend ervan te weerhouden zich bij de Doe te vestigen en deel uit te gaan maken van een 'troep wilde heidenen'. Helaas, hun vriend was niet meer te redden. Er werden nog wat restanten van hem gevonden en het best bewaarde geheim van de Doe werd toen wereldkundig: hun lievelingsgerecht bestond uit ritueel

Dansfestival Maasai

Foto: / Shutterstock.com

krachten toekende. Boven de entree van woningen, óók de lemen met koeienmest afgesmeerde woningen, vindt men vaak kunstzinnige voorwerpen of afbeeldingen. Ze dienen om ziekten buiten te houden of om ongeluk af te roepen over degene die onuitgenodigd het huis betreedt. Voorwerpen die van steen of klei gemaakt zijn hebben nauwelijks een historische achtergrond. Wereldberoemd is het houtsnijwerk van de Makonde's maar ook de leden van het Hehe volk zijn vermaard om hun kunstzinnige uitdrukkingsvaardigheid.

Muziek speelt een belangrijke rol in het leven van de Oost-Afrikaanse volkeren. Het klinkt allemaal wat minder gecultiveerd dan hetgeen waaraan men in West-Europa gewend is, maar dat is logisch, het temperament van de Afrikanen ligt even iets anders. Drums in vele toonaarden, allerlei klanken slaghout en uit hout vervaardigde xylofoons spelen een belangrijke rol. Ook dierlijke producten zoals hoorns dienen vaak als basis voor een muziekinstrument. Snaarinstru-

menten zijn er in vele variëteiten, dikwijls met een plantaardige voorgeschiedenis, zoals kalebas en kokosnoot.

De dans heeft altijd een zeer belangrijke plaats ingenomen in de Afrikaanse cultuur. Men gebruikt het als uiting van vreugde of verdriet, maar het is ook een middel ter bestrijding van ziekten en ter verjaging van boze geesten. Met zang en dans, gebruikmakend van traditionele muziekinstrumenten, wordt geprobeerd de goden gunstig te stemmen om zodoende een rijke jacht- of oorlogsbuit binnen te halen. In het verleden was verlies of winst tijdens een treffen tussen twee volkeren dan ook vaak een teken van de kracht der goden.

ECONOMIE EN TRANSPORT

Voor ieder die een land bezoekt is het handig om ook iets van de economische achtergronden te weten. Op het moment dat je een land binnenkomt maak je op de een of andere ma-

Boot

Op de meren en tussen havenplaatsen worden de verbindingen over water onderhouden met behulp van grotere of kleinere veerponten. Een enkele keer, zoals tussen Dar es Salaam en Zanzibar kunt u van een snelle draagvleugelboot gebruikmaken. Ook hierbij geldt dat u het beste vooraf uw plaats kunt gaan bespreken. Slechts enkele veerdiensten zijn ingericht voor het vervoer van auto's.

Een langzame manier van vervoer over water, maar tevens een hele goedkope, vooropgesteld dat je een lage prijs overeen kunt komen, is het vervoer met gebruikmaking van een dhow. Dit is een traditioneel gebouwde houten boot waarvan er sommige nog uitsluitend door windkracht worden voortbewogen. Ze zijn oorspronkelijk voor de visvangst bestemd geweest en u mag al niet mopperen als u ergens een plaatsje kunt vinden om te zitten. Het zijn open bootjes zonder enige vorm van comfort. De meeste dhows hebben hun zeilen inmiddels vervangen door buitenboordmotoren. Ze brengen

Dhow

u naar uw plaats van bestemming of volgen een vaste route. Bij slecht weer is het varen met een dhow geen pretje, bij zwaar weer zelfs niet ongevaarlijk.

Fiets

Hoe vreemd het ook klinken moge, de fiets is nog altijd een van de meest gebruikte transportmiddelen in Tanzania. Vooral in het binnenland gebruikt men de tweewieler voor het transport van alles wat men zich kan indenken. U ziet lange rijen fietsen, allemaal zwaar beladen met bananen of houtskool zich van en naar de markten begeven. Het is uitgesloten om met vijf trossen bananen op of aan de fiets het voertuig te berijden. In zo'n geval loopt men erachter en duwt de fiets soms met twee of drie man vooruit. Voor het sturen is een slimme constructie bedacht, waarbij de man achter de fiets de touwtjes letterlijk in handen houdt. Ook stuurt men de fiets wel door te manoeuvreren met het gewicht. Op veel plaatsen langs de weg kunt u een fiets laten repareren. De kwaliteit van de uit China afkomstige fietsen laat niet zoveel te wensen over; het is meer de manier van gebruik en de toestand van de wegen die een fietsmaker in Tanzania, gelet op de omstandigheden, een goed belegde boterham bezorgt.

ETEN EN DRINKEN

Voor de keuken hoeft u niet speciaal naar Tanzania te gaan. U komt er niets te kort en het eten is anders dan thuis, maar bepaald geen haute cuisine. Aan de kust wordt veel rijst geserveerd en voorzien van de kruiden die daar in overvloed voorhanden zijn en een stuk varkensvlees of kip, komt u toch aan een maaltijd die er wezen mag. Groenten zijn nauwelijks voorhanden en vaak

Maskers in alle soorten en maten

MASKERS

Als er één artikel is dat met tradities te maken heeft dan is het een masker. Het is ongelooflijk hoeveel en in welke verscheidenheid maskers worden aangeboden. Vraag altijd naar de betekenis van een masker of bij welke gelegenheid het werd gebruikt.

STOELEN

U kunt stoelen kopen die een sieraad zullen zijn voor uw huis, verwacht echter geen zitting op vier poten, meestal bestaat een stoel uit twee in elkaar gewerkte, van fraai houtsnijwerk voorziene planken. Gemakkelijk te vervoeren dus. Die stoel is echter niet alleen of zelfs niet in de eerste plaats een zitmeubel, het is vooral een statussymbool.

POTTEN

Een beetje moeilijk te vervoeren, maar pottenbakkers kunnen bogen op een meer dan duizend jaar oude traditie. Hun werk is fraai

en de beschilderingen geven vaak informatie over het leven en de tradities.

KAMMEN

Veel mensen beginnen kammen te verzamelen in Tanzania. Alle mogelijke maten en vormen, met talrijke beschilderingen of ingelegd met been of schelp. Ze hebben één ding gemeen: in principe kunt u ze in het haar dragen, het zijn in de eerste plaats siervoorwerpen die in het verleden duidelijk maakten hoe belangrijk iemand was.

MATTEN

Ze worden voor veel doeleinden gebruikt: als decoratie, om voedsel op te leggen en zelfs als vloerbedekking. Soms zijn ze beschilderd en kunt u ze ook als wandtapijt of, de kleinere maten, als placemat gebruiken.

KANGA'S

Fraai beschilderde omslagdoeken van onge-

Swahili en Engels

Baobab in het Tarangire National Park

ste gewas van Afrika is, anderen spreken over het oudste gewas ter wereld. De boom is niet door kruisingen tot stand gekomen, hij is zo door God persoonlijk geschapen, zegt een van de verhalen over de oorsprong van de boom. Toen God de boom nog eens goed wilde bekijken bewoog deze zich voortdurend. God werd boos, rukte de boom uit de grond en zette hem met de wortels naar boven weer terug. Vandaar z'n populairste bijnaam: 'onderstebovenboom'. Een ander verhaal over de oorzaak van het ondersteboven staan, vertelt van een ijdele koning in West-Afrika. Hij was ervan overtuigd dat hij het mooiste wezen was dat op aarde gevonden werd. Tot hij hoorde van een schitterende baobab in het Tanzaniaanse landschap. Hij reisde af naar de plaats waar de boom stond en moest toegeven dat de boom wel érg ma-

jestueus was. Hij liet het er niet bij zitten en gaf opdracht de boom uit te graven en hem op z'n kop weer terug te zetten. Hetgeen gebeurde. Uit protest tegen die behandeling en als bewijs van solidariteit hebben de overige baobabs, waar dan ook ter wereld zich eveneens omgedraaid. Beide verhalen hebben geen wetenschappelijke ondergrond. Over de leeftijd zijn de geleerden het wél eens. De baobab kan tot ongeveer 3000 jaar oud worden. De hoge leeftijd wordt mede veroorzaakt door het feit dat hij, dankzij de sponsachtige schors, branden kan overleven en als de schors is aangetast, bijvoorbeeld doordat olifanten er van snoepten, nieuwe schors kan vormen. Over de boom doen vele verhalen en legenden de ronde. In sommige delen van Afrika wordt hij gezien als een deel van het leven en wordt hij dienovereenkomstig behan-

cia. Een dravende giraffe is een elegante verschijning, vooral veroorzaakt door de manier waarop hij hardloopt, beide voorpoten tegelijkertijd naar voren, beide achterpoten tegelijkertijd naar voren. Ze hebben slechts 7 nekwervels, waardoor ze hun lange nek slechts met moeite kunnen buigen. Als ze moeten drinken spreiden ze de voorpoten en verkleinen zo de afstand tot de grond. De draagtijd van de giraffe is ongeveer 10 maanden, waarna ze een jong werpen van ongeveer 1,75 meter, de lengte van een volwassen mens. Giraffen zijn niet schuw, ze laten zich, mits met enige omzichtigheid gepaard gaand, gemakkelijk tot op enkele meters benaderen. Bedenk daarbij wel dat ze in staat zijn om met één trap met hun achterpoten een volwassen leeuw te doden. Ze leven in groepen die in grootte variëren van 10 tot 25 dieren. De rangorde binnen de groep wordt bepaald door elkaar met de nekken te slaan. Hun enige

natuurlijke vijand is de leeuw, die soms een jong rooft, volwassen dieren worden over het algemeen met rust gelaten.

Te vinden in: vrijwel alle parken en reservaten.

Jachtluipaard (cheetah)

Het opvallendst aan het jachtluipaard is de kop. Het is net alsof er een te kleine (katten) kop op een te groot lijf is geplaatst. Hij is ook goed herkenbaar aan de vele donkere vlekken op een wit tot roodbruine ondergrond. Het is een van de snelste dieren van de savannen (snelheid tot 110 kilometer per uur) en is overdag of in heldere nachten actief. Zijn voornaamste vijanden zijn de leeuw, het luipaard en de gevlekte hyena. Ongeveer de helft van de jonge jachtluipaarden valt ten prooi aan een van deze dieren. Hij voedt zich o.a. met jonge antilopen, hoendersoorten en jonge struisvogels.

Onder andere te vinden in: Serengeti N.P. en Ruaha N.P.

Jachtluipaard